

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
WERKGELEGENHEID, ARBEID EN
SOCIAAL OVERLEG

Hoge Raad voor Preventie
en Bescherming op het Werk

Advies nr. 221 van 22 februari 2019 over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van de codex over het welzijn op het werk inzake de binnenluchtkwaliteit in werklokalen (D211)

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Bij brief van 6 juli 2018 van de Minister van Werk, werd de Hoge Raad PBW uitgenodigd zijn advies te formuleren betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van de codex over het welzijn op het werk inzake de binnenluchtkwaliteit in werklokalen.

Zoals gemeld in de brief van de Minister van 6 juli 2018, heeft de beleidscel van de Minister begin september 2018 een ontwerp van praktijkrichtlijn “Binnenluchtkwaliteit in werklokalen” (voorlopige versie 03-09-2018 in het Nederlands) overgemaakt aan het secretariaat van de Hoge Raad.

Een aangepaste versie van dit ontwerp van praktijkrichtlijn (versie van 06-12-2018, in het Frans en het Nederlands) werd meegedeeld aan het secretariaat van de Hoge Raad in december 2018.

Toelichting over het OKB

Dit ontwerp van koninklijk besluit wijzigt de artikelen III.1-34 tot III.1-36 van de codex over het welzijn op het werk die betrekking hebben op de luchtverversing of de ventilatie van de arbeidsplaatsen. De wijziging beoogt een betere bescherming van de gezondheid van de werknemers door erover te waken dat ze hun werk kunnen uitvoeren in lokalen met een goede luchtkwaliteit.

Dit ontwerp van koninklijk besluit brengt verschillende bronnen van verontreiniging in rekening die de binnenlucht bezoedelen, terwijl de huidige reglementering zich enkel concentreert op de verontreiniging die veroorzaakt wordt door menselijke aanwezigheid.

De menselijke verontreiniging blijft een belangrijke factor (uitademing van CO₂ en vocht, lichaamsgeuren, virussen en bacteriën, enz.), maar ook andere bronnen van verontreiniging kunnen de kwaliteit van de binnenlucht verlagen: de printers en fotokopiemachines, het meubilair en de bekleding, de planten, ...

Bovendien kan buitenlucht van slechte kwaliteit die eventueel binnengebracht werd via de ventilatie of een airconditioning die slecht werd onderhouden micro-organismen of stof verspreiden.

Deze verontreinigingsbronnen kunnen schade veroorzaken gaande van irritatie van de ogen, de neus en de luchtwegen, hoofdpijn, vermoeidheid en concentratieproblemen tot een snelle verspreiding van ziektekiemen, de vermindering van de productiviteit en de verhoging van het absentisme.

Daarom houdt dit ontwerp van koninklijk besluit rekening met de vervuiling van menselijke oorsprong, maar ook met andere mogelijke verontreinigingsbronnen met het oog op het verbeteren van de kwaliteit van de binnenlucht.

Dit ontwerp van koninklijk besluit vertrekt daarom van een aantal basisregels die verder zullen worden toegelicht in een praktijkrichtlijn die wordt aangevuld en uitgebreid naarmate de kennis over de verschillende mogelijke verontreinigingsbronnen evolueert.

Artikel 1 van het OKB omschrijft de werklokalen als de lokalen waarin zich een werkpost bevindt.

Het tweede artikel van het OKB vervangt artikel III.1-34 van de codex. Het algemeen doel is opgenomen in §1 en bepaalt dat de werknemers moeten beschikken over een goede luchtkwaliteit wat ruimer is dan dit van de huidige regelgeving dat enkel het criterium “voldoende verse lucht” vereist maar niets vermeldt over de strijd tegen de verontreinigingsbronnen terwijl dat de voorkeur zou moeten genieten volgens de hiërarchie van de preventie van artikel 5 van de welzijnswet.

§2 bepaalt de uitvoering door de werkgever van een risicoanalyse van de binnenluchtkwaliteit om de verontreinigingsbronnen te kennen en wijst de verschillende mogelijke verontreinigingsbronnen aan: fysieke activiteit van personen, de in de werklokalen aanwezige producten en materialen, het onderhoud, het herstel en de reiniging van de arbeidsplaatsen en tenslotte de kwaliteit van de aanvoerde lucht als gevolg van infiltratie en ventilatie, en de werking van het ventilatie-, luchtbehandelings- en verwarmingssysteem.

Deze risicoanalyse moet gebeuren door middel van visuele inspecties, controle van installaties en documenten, en met de medewerking van de werknemers. Metingen kunnen enkel plaatsvinden als het nodig is. Deze metingen worden in de praktijkrichtlijn beschreven.

§3 legt de basisregel uit: de werkgever moet de nodige technische en/of organisatorische maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de CO₂-concentratie gewoonlijk lager is dan 900 ppm of dat er een minimum ventilatiedebiet van 40m³ per uur per aanwezige persoon wordt gerespecteerd.

De waarde van 900 ppm is gebaseerd op een CO₂-concentratie van 500 ppm boven een gemiddelde buitenconcentratie van 400 ppm. De vermelding dat deze waarde “gewoonlijk” moet worden gerespecteerd, zal verder toegelicht worden in de praktijkrichtlijn, en houdt in dat ernaar gestreefd wordt om deze waarde 95% van de tijd te bereiken, waarbij ook rekening kan worden gehouden met eventuele pieken in de buitenconcentratie.

De werkgever kan er echter ook voor kiezen om de aanwezige verontreinigingsbronnen zoveel mogelijk af te bouwen, waardoor het niet meer nodig is om te verluchten voor het verwijderen van alle mogelijke verontreiniging van de binnenlucht maar alleen nog voor de menselijke aanwezigheid. Als de werkgever kan aantonen dat hij een emissiearme omgeving in de werklokalen heeft gecreëerd, dan volstaat het dat de CO₂-concentratie in de werklokalen lager is dan 1200ppm, of dat er een minimumventilatiedebiet is van 25m³ per uur per aanwezige persoon. Hierover moet voorafgaand het advies gevraagd worden van het comité en van de bevoegde preventieadviseur.

Op deze manier kunnen werkgevers ertoe worden aangezet ook andere verontreinigingsbronnen in de werkomgeving aan te pakken, wat bijdraagt tot de bescherming van de gezondheid en tot een aangenaam binnenklimaat met gezondere en productievere werknemers

Aangezien niet alle gebouwen onmiddellijk aan deze normen kunnen voldoen, wordt er een onderscheid gemaakt naargelang het gaat om nieuwe of om bestaande gebouwen:

- Voor nieuwbouw na 1 januari 2020, moet de werkgever ervoor zorgen dat er kan worden voldaan aan één van de twee voorgestelde systemen.
- Voor bestaande gebouwen die (nog) niet aan één van de twee voorgestelde systemen kunnen voldoen, moet een actieplan worden opgesteld in overleg met de bevoegde preventieadviseur en het comité, om ervoor te zorgen dat men op termijn wel aan deze normen voldoet. De bedoeling is om met technische en/of organisatorische maatregelen zo dicht mogelijk bij één van beide systemen aan te sluiten, maar in de mate dat dit (nog) niet lukt, moet men een stapsgewijze planning opmaken om de situatie geleidelijk aan te verbeteren, met maatregelen op korte termijn, op middellange termijn, en op lange termijn.

De idee is dat er telkens wanneer er aanpassingen aan werklokalen worden gepland, ook wordt nagedacht over het verbeteren van het binnenklimaat.

Het artikel 3 van het OKB is een technische aanpassing van het artikel III.1-36 van de codex welzijn op het werk. In de huidige versie van dit artikel worden nl. een aantal voorwaarden opgelegd aan luchtverversingsinstallaties die in feit alleen nodig zijn voor systemen met bevochtigings- of ontvochtigingsinstallaties. Het OKB splitst nu het artikel in twee paragrafen en groepeert de voorwaarden die specifiek voor bevochtigings- of ontvochtigingsinstallaties gelden in een nieuwe §2.

Overzicht van de werkzaamheden betreffende dit OKB in de schoot van de Hoge Raad en zijn organen

Het ontwerp van koninklijk besluit en het ontwerp van praktijkrichtlijn “Binnenluchtkwaliteit in werklokalen” (voorlopige versie 3-9-2018 in het Nederlands) werden aan het uitvoerend bureau van 4 september 2018 voorgelegd en het uitvoerend bureau heeft beslist een commissie ad hoc, de CAH D211, op te richten.

De CAH D211 is samengekomen op 9 oktober 2018.

Tijdens deze vergadering van de commissie ad hoc werden het ontwerp van koninklijk besluit en het ontwerp van praktijkrichtlijn (voorlopige versie 3-09-2018 in het Nederlands) besproken.

Tijdens deze vergadering van de CAH hebben de uitgenodigde deskundigen (de heer CAILLOU Samuel (van het CSTC-WTCB), de heer LAVERGE Jelle (van de UGent), de heer WAUTERS Peter (van het CSTC-WTCB) het ontwerp van praktijkrichtlijn “Binnenluchtkwaliteit in werklokalen” voorgesteld met behulp van een PowerPoint.

Na deze vergadering hebben enkele sociale partners en deskundigen verdere opmerkingen over het ontwerp van praktijkrichtlijn ingediend.

Deze werden gecommuniceerd aan de leden van de CAH, die werd bijgewoond door leden van de werkgroep die verantwoordelijk zijn voor het opstellen van deze praktijkrichtlijn.

Tijdens de vergadering van het uitvoerend bureau van 20 november 2018 hebben de sociale partners opnieuw de wens uitgesproken om het ontwerp van de praktijkrichtlijn in het Frans te ontvangen en de feedback van de inspectie te ontvangen (AD Toezicht welzijn op het werk) over dit ontwerp van praktijkrichtlijn.

In december 2018 werd een aangepaste versie van het ontwerp van praktijkrichtlijn (versie van 06/12/2018 in het Frans en het Nederlands) overgemaakt aan het secretariaat van de Hoge Raad, die deze aan de leden van de CAH heeft megedeeld.

Op 25 januari en op 5 februari 2019 hebben de sociale partners van het uitvoerend bureau dit dossier opnieuw besproken en beslist om het ontwerp van koninklijk besluit voor advies voor te leggen op de eerstvolgende voltallige vergadering van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk van 22 februari 2019. (PPT/PBW – D211 – 721)

De Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk heeft zijn advies geformuleerd tijdens de plenaire vergadering van 22 februari 2019.

II. ADVIES VAN DE HOGE RAAD VAN 22 FEBRUARI 2019

De Hoge Raad PBW geeft een unaniem gunstig advies betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging tot wijziging van de codex over het welzijn op het werk inzake de binnenluchtkwaliteit in werklokalen, onder voorbehoud van de hieronder vermelde opmerkingen.

De Hoge Raad is voorstander van een regelgevingsinitiatief op dit gebied, maar wenst dat dit ontwerp van koninklijk besluit wordt herzien met inachtneming van de volgende opmerkingen.

De Hoge Raad acht dat het percentage bezetting van het lokaal op het ogenblik van de meting in verhouding tot de maximale capaciteit in het meetrapport moeten worden toevoegen.

De Hoge Raad herinnert dat het uitgangspunt van het OKB is de hoeveelheid CO₂ onder controle te houden.

De Hoge Raad verzoekt om in artikel 2 van OKB (dat voorstelt om artikel III. 1-34 van de codex te vervangen) het volgende aan het laatste lid van §4 toe te voegen: “De resultaten van de risicoanalyse en het actieplan vermeld in deze paragraaf worden opgenomen in het globaal preventieplan.”

De Hoge Raad doet dit verzoek om een kader te bieden voor de “korte termijn” -limiet vermeld in het laatste lid van §4 voorgesteld in artikel 2 van het OKB.

Op vele plaatsen in het ontwerp KB wordt verwezen naar technische termen. Deze technische termen worden soms in normen gedefinieerd. De Hoge Raad vindt het noodzakelijk praktische voorbeelden uit te werken die deze begrippen en normen illustreren in een toelichtende nota of brochure of een praktijkrichtlijn die beschikbaar wordt gesteld op de webstek van de FOD WASO.

Op vele plaatsen in het ontwerp KB worden vage termen gebruikt. De Hoge Raad kan begrijpen dat het niet altijd gemakkelijk of aangewezen is dit duidelijker te omschrijven in een reglementaire tekst. De Hoge Raad vindt het daarom aangewezen om dit verder uit te werken en te illustreren in een toelichtende nota of brochure of een praktijkrichtlijn die beschikbaar wordt gesteld op de webstek van de FOD WASO.

De Hoge Raad vindt het belangrijk om de voorbeelden die zijn opgenomen in de toelichtende nota (van 6 juli 2018) van de Minister over het OKB en elk voorbeeld dat opgenomen zal worden in brochures, toelichtende nota's of praktijkrichtlijnen duidelijk toe te lichten, om eventuele verwarring te vermijden. Zo kan bv. het archieflokaal, zoals aangehaald in de toelichtende nota van de Minister ook een werkpost zijn.

De Hoge Raad wenst betrokken te worden bij de redactie van de toelichtende nota's, brochures, praktijkrichtlijnen of codes van goede praktijken die beschikbaar zullen gesteld worden op de webstek van de FOD WASO waarin o.a. methodes zullen uitgewerkt worden.

De Hoge Raad vraagt dat een toelichting over de nieuwe regelgeving ter beschikking gesteld wordt, op het moment van publicatie van deze nieuwe regelgeving op de website van de FOD WASO

De Hoge Raad heeft nota genomen van het ontwerp van praktijkrichtlijn, door de Minister aan de Hoge Raad doorgegeven en bedankt de verschillende deskundigen / auteurs.

Opmerkingen over de eerste versie van dit ontwerp van de praktijkrichtlijn die aan de Hoge Raad is voorgelegd, zijn reeds via het secretariaat van de Hoge Raad, in het kader van de Commissie ad hoc D211 en de follow-up ervan, aan de deskundigen-auteurs van de ontwerprichtlijn bezorgd.

Aanvullende opmerkingen over het ontwerp van praktijkrichtlijn (of code van goede praktijk) kunnen later worden gecommuniceerd in de context van een ander advies van de Hoge Raad of in het kader van de werkzaamheden in een commissie ad hoc met deskundigen, auteurs van het ontwerp van praktijkrichtlijn of van de code van goede praktijk.

De Hoge Raad stelt vast dat het ontwerp van koninklijk besluit verplicht om de nodige technische en/of organisatorische maatregelen te nemen en wil het belang van beide benadrukken

III. BESLISSING

Overmaken van het advies aan de Minister van Werk.